

mottó: az aszfaltban sínek fekszenek

Teherautók rohangálnak mindenfelé, és biciklihez alapkövetelmény a láthatósági mellény. Elindulok megkeresni a régi síneket. Vasút- és ipartörténeti blogok, fotóalbumok és animációk, a legkülönbébb térképek, valamint műholdfelvételek és utcai nézetek támogatják a két évtizedes emlékeket. Melyek egy része maga is pusztán emlékek elbeszélésének emléke, mert sok helyen a síneket már akkor is legfeljebb csak kiérezni lehetett a még éppen tapintható nyomokból.

Az egykor csendes bekötőtűt a négysávos körgyűrű egy szakaszává lépett elő, és a vágányait egykor az úton túl engedő rakodóból csak egy rozsdás darut találok a megszorodott lerakatok sűrűjében. Magánkézben a pár lépésnyire lévő, fürdőbe vezető szárnyvonal – erről a sínpárról pár éve még nem gondoltam volna, hogy újra vonat gurul majd rajta.

Új utcák jelentek meg, az egyik végén frissen átadott lakónegyed díszleg. Arrafelé sejtem a sörgyár felé tartó sínpárt. Persze, a sörgyárnak ma már nyoma sincs, és a régebbi városrészben a hibátlan aszfalt két oldalán egy kapuval lezárt, sínpárnyi zöldövezet és egy kavicsos, kertek alatti út mesél a rájuk figyelőnek.

Nevet kellene adni annak az építészeti stílusnak, amely talpfákból vagy sínekből állít kerítést, kapufát, oszlopot a lugasnak, illetve – ezt máshol láttam – gerendázatot a bérház erkélyének.

Megtalálom a nagyvasútból a kiágazást, gyárkapuk előtt pár méteres szakaszokat, és a gazban bolyongva a patak fölötti hid is előkerül. A szem párhuzamosokat, a fül kattogást, az orr malátaillatot keres.

A kisállomásnál fordult meg a kettős villamos. A kavicsos út leágazása mentén egy drótkerítés mutatja az egykori téglafal ívét, amelyről a fordulni készülő szerelvény visszhangozhatott. Aki nem tudja, mit kellene látnia, az bizonyára nem is lát egyebet, mint kerítést, kavicsos utat. Ez volt az a pályaszakasz, amelyen tehervillamosok és igazi mozdonyok is járhattak egy darabon, nem csak a városi villamosok.

Van egy felüljáró a nagyvasút fölött ott, ahol a személy- és teherforgalmon is osztozó vágányok a házak közé kanyarodtak. Azt olvastam, palagyár volt, amelynek az udvarán két párhuzamos gazcsík húzódik meg a betonban. Az utcát, teret átrendezték. Mindösszesen egy felsővezeték-tartóoszlop felejtődött kint, nyoma sincs a vasútnak, pedig ennek a háznak a sarkában egy váltóra is emlékszem.

Interneten a kettős nyomvonalán láttam a kapuból kikanyarodni pár méternyit abból a vágányból, amely az ecetgyárat kötötte be a hálózatba. Az a fotó nem lehet olyan régi – odabiciklizek. Ismerősen kanyarodó aszfaltcsík és a kapu előtti járdában másfél méternyi sín mutatja magát.

Korabeli térképek szerint a Templom téren elágazás volt, most jobb híján sinkertnek hívom. A vázlatokról felismerhető utcák összefutásában álló templom körüli füves részt sín-oszlopokkal kerítették körbe. Resicza 1906 feliratot betűzők a több réteg festék és rozsdá váltakozásában. Talán a templom közelsége miatt, kegyeletet parancsol ez a sinkert; a rozsdá ellenére is felismerhető a fej szélére tonnák passzírozta fém.

Különben viszonylag új terepen járok.

Depó korában a mai piacra még láttam villamost tolatni. Arrafelé veszem az irányt. Egy utca meghosszabbításában látszik egy kerítés, és a szem kívánja mellé a vágányok egyenesét. Különben elkerítették, így kerülnöm kell vagy száz métert. A használaton kívüli malomban legutóbb színházi előadást tartottak, és azonnal megfogja a tekintetem egy összetéveszthetetlen oszlop, rajta egy kapcsoló porcelán- és vasmaradványai. Pár méterrel arrébb pedig egy szög alatt beékel, ismerős szélességű gyárkapu. Jó helyen járok.

Tolatótér, írja a térképen, de semmit sem látok. Keresem a mintázatot, mintha infravörösben próbálnám nézni, és tanácstalanul forgatom a térképet. Nem találok gyárkapukat. Feladom, tovább megyek a vár és a piac irányába. Egészen kis koromból gömbölyödik pár krumplikő a megvásott uniós aszfalt alól. Egy szabónál jártunk, amikor itt síneket vagy legalább sínek emlékét láttam. Három, merő rozsdá oszlopról sejtem, hogy nem tévedtem el, és a villamosművek épülete folytatja, míg a kerítése eltereli az utca egyenesét: itt lehetett a remiz hátsó bejárata. A piac biztonsági kamerája figyel az egykor más rendeltetésű oszlopról.

A piactól indult a hármás a központ felé. A teljesen átrendezett téren tanácstalanul állok ott, ahol valamikor pár méternyi sinit láttam ellenállni az aszfaltnak, teherautóknak, változásnak. Emlékek emlékei mentén indulok tovább, és ott, ahonnan egy tenyérnyi kilátszó sínek hála egy bizonyosfajta mosolyt örököltem, megtalálom a járdában azt a kijárót, ahol régen nem autók gurultak. Sín nincs, de a hármás villamos érezhetően itt járt.

Egy nagyszabású felújításkor a csomópontban helyet találtak egy Siemens villamosmozdonynak. Tettek alá egy kis sinit, mellé egy restaurált oszlopot, elé egy tájékoztató táblát. Szolgálatban sosem láttam ilyen mozdonyt, úgyhogy ez az évszázados csoda nekem egyszerűen új. Környezetéből kiszakított, átfestett, kiállított, a jelenhez idomított. Hamis és idegen.

Késő délutánra jár, megtaposom a pedált. Biztosan változott a megvilágítás, és le tudom fényképezni azt a százhat éves feliratot a sinkertben.

Kategoria: vers, próza
Denumire autor: Várad Nagy Pál

Látó Szépirodalmi Folyóirat